

Összefoglalás

Mind az afrikai sertéspestis, mind a madárinfluenza elterjedt betegség. A világ több kontinensének számos országában napjainkban is előfordulnak. Mindkét betegség nagy gazdasági kárral jár. A közvetlen kár mellett közvetett kár is jelentkezik megjelenésük esetén. Mindkét betegség évek óta jelen van Magyarországon és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében is.

Megjelenésükre változatos tünetek mellett kerülhet sor. A madárinfluenza esetében hogy milyen formában jelentkezik a betegség nagy mértékben befolyásolja, hogy milyen fajról van szó.

A betegségek elleni védekezés összetett feladat. Elsődleges cél, hogy megakadályozzuk a kórokozó fogékony állományokban való megjelenését. A biológiai biztonság fokozására több lehetőség áll rendelkezésünkre.

A megfelelően kialakított telepek nagyban befolyásolják a betegségekkel szembeni védekezést. Erre vonatkozóan számos előírás van hatályban. Járványmentes időszakban elsősorban a nagylétszámú állattartó telepek vannak az intézkedések középpontjában. Járványos időszakban azonban a kislétszámú állattartó telepekre is sokkal nagyobb figyelmet kell fordítani. Ilyenkor számos speciális, korábban nem alkalmazott, biológiai biztonsági intézkedéseknek kell megfelelniük.

Ezen túl számos egyéb intézkedéssel szolgálhatjuk állatállományaink védelmét.

Ilyen lehet a telepre adaptált járványvédelmi intézkedési terv elkészítése. Fontos, hogy a terv tartalmazza az adott telep sajátosságait.

Az állományok védelmét szolgálhatja továbbá az állati eredetű melléktermék megfelelő módon elvégzett ártalmatlanítása.

A korábbi évtizedek járványügyi tapasztalatait is figyelembe véve az afrikai sertéspestis megelőzése szempontjából kiemelt jelentősége van az élelmiszerhulladék etetésének tilalmának.

Az állatállományok megfelelő módon biztosított állatorvosi ellátása is a megelőzést szolgálja.

Mint a legtöbb betegség esetén úgy az afrikai sertéspestisnél és a madárinfluenzánál is a terjesztésükben jelentős szerepet játszhatnak az élő állatok, ezért szükség van az állatmozgatások fokozott figyelemmel kísérésére.

Mindkét betegség esetén a fogékony állatok között szerepelnek a vadon élő állatok is. Ez külön feladat elé állítja a védekezésben résztvevőket. Az afrikai sertéspestissel kapcsolatos intézkedések között számos vonatkozik a vaddisznóra. Az eddigi (több ország) tapasztalatok szerint a fertőzés terjedése szempontjából meghatározó a vaddisznó állománysűrűsége, ezért elengedhetetlen, hogy a rendelkezésre álló eszközökkel (pl. diagnosztikai célú kilövés) alacsony szinten tartsuk. Fontos továbbá, hogy megfelelő eljárásrend legyen érvényben a területen elhullott vaddisznók keresésére és a keresés során talált tetemek vonatkozásában.

Az afrikai sertéspestis esetén különös figyelmet kell fordítani a fertőzött területen, hogy a vaddisznó-házi sertés kapcsolat kizárható legyen. Ezt szolgálja a megfelelő kerítés, amely megakadályozza a kapcsolat kialakulását. Ennek érdekében van hatályban a zöld etetés tilalma. Az alomanyag, takarmány szabályozott módon történő felhasználása, vadászati higiénia alkalmazása szintén a védekezést szolgálja.

A madárinfluenza elleni védekezésnél pedig kiemelt jelentősége van, hogy megakadályozzuk a baromfiállományok vadmadarakkal való érintkezését. Meg kell gátolni mind a közvetlen kontaktust, mind a közvetett kapcsolatot (takarmány, alom). Ennek különös jelentősége van a vadmadarak vonulási időszakában.

Az „all-in/all-out” technológia alkalmazásával is sokat tehetünk a biológiai biztonság fokozása érdekében. Ennek különösen akkor van jelentősége, ha víziszárnyas (kacsa) állományokban valósul meg, ahol nem ez az általános technológia.

A megelőzésben meghatározó szerepet játszanak a monitoring programok, amelyek során meghatározott szempontok szerint összeállított program szerint kerül sor a tartott és vadon élő állatok vizsgálatára a betegségek esetleges előfordulásának minél előbbi felderítése céljából.

A védekezés szempontjából meghatározó, hogy a betegségek gyanúja esetén milyen intézkedésekre kerül sor. Elsődleges, hogy minél előbb az érintett állomány vizsgálatra kerüljön. Ez magába foglalja a klinikai és kórbonctani vizsgálatot is. Továbbá fontos, hogy megfelelő mintavételre és a hozzá kapcsolódó laboratóriumi vizsgálatra kerüljön sor. Már a betegség gyanújának megállapítása esetén korlátozó intézkedések bevezetésére van szükség, hogy az esetlegesen jelen lévő kórokozó további terjedését megakadályozzuk.

Már ekkor el kell kezdeni a járványügyi nyomozást.

Amennyiben a betegség megállapítására kerül sor, akkor pedig meg kell tenni mindazon intézkedéseket, amelyeket a jogszabály erre az esetre előír. Tartott állatfajok esetén védőkörzet és felügyeleti körzet kijelölésére és a rájuk vonatkozó korlátozó intézkedések elrendelésére van szükség. Mindkét betegség esetén a jogszabály által meghatározott körzetek minimális sugara védőkörzet esetén 3 km, felügyeleti körzet esetén 10 km. A nagyobb területre kiterjedő korlátozó intézkedések mellett a kitöréssel érintett állattartó telepeken is járványügyi intézkedések elrendelésére van szükség (érintett állományok leölése, fertőtlenítés).

Külön intézkedést igényel, ha az afrikai sertéspestis vaddisznóban kerül megállapításra. Ebben az esetben egy nagyobb területre kiterjedő fertőzött körzetet kell kijelölni, ahol számos intézkedést kell foganatosítani az állományok védelme érdekében.

A betegségek megelőzése, felszámolása csak akkor lehet eredményes, ha az érintettek közösen, szoros együttműködésben tesznek a cél érdekében. Ha mindenki elvégzi saját feladatát, akkor van esély az eredményes védekezésre. Ez vonatkozik az állategészségügyi hatóságra, az állattartóra, a vadászatra jogosultra, az állatorvosokra.